

Eerste reactie bij boekpresentatie 'Tegengif', geschreven door Ad van Nieuwpoort en Marco Visser

Graag wil ik namens de Protestantse Kerk in Nederland een woord van dank uitspreken aan de auteurs Ad van Nieuwpoort en Marco Visser.

Dank dat er, kort voordat we met het oecumenisch leesrooster in de hand weer aan een nieuwe serie lezingen beginnen, een boek ligt dat ons prikkelt om opnieuw goed naar Bijbelteksten te luisteren en die teksten en onze tijd aan elkaar te spiegelen.

Dominees staan wel eens onder verdenking van plagiaat. Een wat flauwe verdenking, vind ik, als je ziet hoeveel predikanten week in week uit hard werken om met het oog op de eredienst Bijbelse teksten te lezen en deze relevant en spannend te vertalen.

Jullie stijl, Marco en Ad, is zó uitgesproken dat ik ervan verwacht hij voor veel mensen wél een aanzet tot denken zal zijn, maar dat het tegelijkertijd lastig is om hieruit onopvallend letterlijk iets over te nemen.

Jullie boek: als Leids theoloog ben ik geschoold in de bronnensplitsing. Mooi dat jullie zo helder zijn over wie wat geschreven heeft in jullie boek, terwijl het tegelijkertijd gelukt is om tot een eenheid te komen in het spreken van deze verschillende stemmen. Zelf raakte ik als jong predikant gecharmeerd van de Amsterdamse School. Méér dan dat zelfs. Ik ervoer hoe het denken en interpreteren van teksten vanuit de eenheid van een geschreven verzameling inspirerend is. Er zijn wel verschillende stemmen in de Bijbel, maar over die meerstemmigheid valt meer te zeggen dan alleen maar dat die meerstemmigheid toe te schrijven is aan de herkomst van tekstdelen uit verschillende bronnen. Een aanvaarde eenheid daagt ons uit om alles serieus te bestuderen. Wanneer ik Tegengif lees, dan zie ik hoe jullie met vrijmoedigheid spreken over *het* Bijbels visioen, *het* Bijbels perspectief of Bijbels denken. Voor mij is dat een manier van spreken die de Geest aanwakkert.

Bij lezing van jullie boek springen een aantal elementen eruit:

- Jullie vertalen gemakkelijk van de Bijbelse tijd naar het heden. In het eerste hoofdstuk bijvoorbeeld, waarin Elia geïntroduceerd wordt. Daar gebruiken jullie zinnen als 'Het gaat goed in het land' en 'Laten we nu niet klagen'. Mooi dubbelzinnig. Het land van toen en het land van nu reflecteren elkaar.

- Jullie kiezen voor een narratieve stijl. (Het tijdstip waarop het verzoek mij bereikte om hier vandaag een eerste reactie op Tegengif te geven was zodanig dat ik niet heel veel tijd meer had om te lezen. Maar dat gaf niet. Het boek leest als een spannende roman.) Jullie nemen je lezers mee in een verhaal en in een zienswijze die relevant is voor ons dagelijks leven. Daarmee is de stijl die jullie gekozen hebben in overeenstemming met de stijl van de Bijbelgedeelten waarover jullie spreken.

- Jullie gebruiken bij het vertalen en uitleggen van de teksten krachtige beelden, die hoorders gemakkelijk bijblijven. Ik denk aan het 'horend hart' van Salomo: een vertaling die heel mooi demonstreert hoe de wijsheid waarmee Salomo zijn oordeel in gevoelige vragen luisterend weet te vellen: een luisteren naar mensen dat gegrond is in het luisteren naar God. Aan de manier waarop

jullie neerzetten dat de levens van Bijbelse personen, zoals Elia, geen heiligenlevens zijn. Juist niet. En toch voorbeeldig. Aan het beeld van de dode Nabot die tot op de dag van vandaag een teken is van een visioen dat niet uit te wissen is: een dode die opstaat! Aan de omschrijving van profetie als een 'onaangetast visioen'. Wie weet dat te behouden? Een 'onaangetast visioen'? Waar dat zichtbaar wordt, klinkt een profetische stem.

- Het boek geeft hier en daar verrassende perspectieven op de tekst. En dat is knap, bij zulke – voor veel mensen – vertrouwde en dierbare verhalen. Ik denk aan de wijze waarop jullie, bij de schets van de tijd van Achab, het enkele vers over de herbouw van Jericho eruit lichten. Ten koste van wie wordt dit symbool van uitsluiting herbouwd? Of aan de wijze waarop in het spreken van Obadja in de tekst gespeeld wordt met de uitdrukkingen 'mijn heer / jouw heer'. Of aan hoe jullie duiden dat Elisa tot drie maal toe aan Elia antwoordt: 'Ik zal jou niet verlaten'. Jullie duiden dat heel mooi: 'Hij oefent de Godsnaam.'

Wat me tenslotte aansprak is hoe jullie verscheidene malen benadrukken dat Bijbels spreken niet voor de inner circle is. Dat is iets wat we zullen moeten oefenen als kerk, maar het is me uit het hart gegrepen. We zijn daar niet altijd even goed in, om zó met de Bijbel om te gaan dat we dat wat we erin horen ook werkelijk weten te delen met heel verschillende mensen en groepen uit onze samenleving.

Al met al vind ik dat jullie een prachtig boek geschreven hebben. Van harte gefeliciteerd daarmee. Voer voor bij het leesrooster in de komende tijd. Maar veel meer nog: een opdracht die we als kerk op kunnen pakken. Naar ik hoop en verwacht een inspiratiebron voor velen.

Karin van den Broeke